

Izhaja vsak prvi, drugi, tretji in četrti petek v mesecu ob 11. uri predpoludne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana do konca decembra 1 gl. 20 kr.

Prodaja se v Gorici v tabakarnah Schwarz v šolskih ulicah in Jellersitz v Nuskah ulicah po 5 kr.

GORICA

(Večerno izdanje)

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v "Narodni tiskarni", ulica Morelli, h. št. 22.
Dopise, oglase in naročnino sprejema "Narodna tiskarna".
Oglašje se računijo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 7 kr., ako se tiskajo 2-krat po 6 kr., ako se tiskajo 3-krat po 5 kr. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič

Tiska "Narodna tiskarna" A. M. Obizzi (odgov. J. Marušič).

Rojakom!

Pred seboj imate nov list. Ako smo sklenili izdajati poleg dosedanjih v Gorici izhajajočih časnikov "Soča" in "Primorskega lista" nov tednik, prisilili so nas v to tehtoviti razlogi.

Kakor je obče znano, veljala je "Soča" do zadnjih časov za oficijalno glasilo stranke, ki vodi naše politično življenje in delovanje. Kar je v političnem oziru pisala "Soča", smatralo se je pisanim v imenu te stranke in njenega priznanega vodstva. Očistvo je splošno sodilo, da je "Sočin" glas glas narodnega vodstva. In tako je tudi večinoma res bilo. "Soča" je sicer vže nekaj let v zasebni lasti sedanjega njenega glavnega urednika in narodno vodstvo ali pa stranka sama nista imela z njenim lastnikom nikake pogodbe glede "Sočine" smeri in pisave, toda listov lastnik je razumel narodne voditelje vsled pogostega občevarja z njimi ter je pisal v njihovem duhu.

Saj pa to tudi ni moglo biti drugače. V trdem boju, ki ga bije naš narod za svoje pravice pod geslom "Bog in narod" zbrali so se v skupno narodno delo skoro vsi rodoljubi, posvetni in duhovni. Vse je prošinjala ena misel, koristiti zatiranemu narodu, vsi so bili edini v načelih in smotih, vsi so zaupali narodnemu vodstvu in ljudstvo je brezpogojno verovalo v značajnost, delavnost in požrtvovalnost svojih izbranih voditeljev. V takih odnosih tudi "Soča" ni mogla zavzemati stališča, ki bi bilo nasprotovale stranki ali njenemu vodstvu. Soglasje s stranko-voditeljico je bil pogoj njenega obstanka.

Na občnem zboru političnega društva "Sloga" 1. 1898. so svečano izjavili oni rodoljubi, ki so svoj čas ustanovili "Primorski list", da zaupajo narodnemu vodstvu in ga priznajo. Od tedaj so bili vsi rodoljubi na Goriškem edini, imeli smo v deželi eno samo veliko stranko, imeli smo vodstvo od vseh priznано. Vsak je bil tega edinstva vesel in naše časopise je moralo računati s tem dejstvom. Le naravno je torej, da "Soča" ni mogla kreniti na druga pota, ter da je s svojo pisavo podpirala zedinjeno in vtrjeno stranko in njeno vodstvo. Da-si je lastnik "Soče" tu pa tam v listu razvijal svoje osebne nazore, ki se čisto niso popolnoma ujemali z onimi narodnega vodstva, vendar ni to segalo tako daleč, da bi se bila pokazala potreba, mu kaj očitovati, zlasti ker se je ob strani voditeljev živahno udeleževal političnega življenja. Ali v poslednjem času je "Soča" svoje stališče bistveno izpremenila. Vsak razsodni čitatelj je moral opaziti, da je začela hoditi svojo posebno pot, ki ne pelje v tabor zedinjene narodne stranke in njenih voditeljev, ampak iz njega. Ni je skoro številke, v kateri ne bi "Soča" povdarjala, da ima proste roke in da je na vse strani neodvisna. A to prostost in neodvisnost razumeva tako, da sme slobodno podirati edinstvo stranke, ki se je z velikim trudom dosegla, da sme po svoji volji izpodkopati zaupanje v voditelje in krčiti njih ugled. "Soča" kaže očitno, da jej sedanje narodno vodstvo ni več po godu, prikrito pa daje našemu ljudstvu razumevati, da hoče to vodstvo svojo stranko izdati — klerikalizmu. "Soča" ni sedaj nič drugega, nego osebno glasilo njenega lastnika, kateri v svoji strasti odlične in delavne rodoljube javno psuje za narodne trote.

"Soča" je torej prenehala biti glasilo jedine politične stranke v deželi in njovega vodstva; ne samo to, začela je pisati naravnost proti tej stranki in njenim voditeljem, ker se je udala vplivom oseb, ki hočejo sedanje razmere prekučiti.

Kaj nam je preostalo drugega, nego ustanoviti nov list? Ali smo hoteli še dalje mirno gledati, kako letijo polena na voditelje, kako se cepi edinstvo stranke in seje seme nezaupnosti? Mi smo bili primorani storiti ta korak v obrambo voditeljev proti napadom. Nikjer na svetu ni velike politične kamor-li vođeče stranke brez lastnega glasila, samo na Goriškem živeli smo mesece in mesece v zares neverjetnih razmerah, da je javno mnenje delal "Sočin" lastnik na svojo pest ter da je od njega bila odvisna, rekli bi, osoda naše domače politike.

"Primorski list", ki je lastnina posebnega konsorcija, je sicer zlasti od občnega zbora "Sloga" 1. 1898. pisal popolnoma v zmislu zedinjene stranke in narodnega vodstva, ipak imenovani list ni nikdar veljal za glasilo odločujočih voditeljev in stranke same in tudi dandanes ne velja, kakor tudi ne teži po tem; za to je naša trditve opravičena, da je v deželi ena sama stranka in ta brez glasila. Tem razmeram odgovoriti je naša narodna dolžnost.

"Gorica" ne stopi pred javnost s kakim novim programom; naš list nima namena razširjevati nove politične nauke.

Mi hočemo podajati ljudstvu v svojem listu pravo sliko našega političnega življenja in vtrditi med njim zaupanje v naše delovanje ter tako ojačiti edinstvo v narodu. Odločno bomo odbijali vsak poskus, rušiti edinstvo na Goriškem.

V GORICI, 24. junija 1899.

Alfred grof Coronini Cronberg, državni in deželni poslanec, odbornik društva "Sloga". — **Dr. Ant. Gregorčič**, državni in deželni poslanec, predsednik društva "Sloga". — **Ivan Rerbnč**, **Janez Lapanja**, deželna poslanci. — **Blazij Grča**, **Anton Klančič**, **Dr. Aleksij Rojle**, deželni poslanci in odborniki društva "Sloga". — **Anton Muha**, deželni poslanec in namestnik v odboru društva "Sloga" *) — **Janez Dermastia**, **Dr. Alojzij Franko**, **Josip Mašera**, odborniki društva "Sloga". — **Lovro Juvančič**, **Josip Klanjšček**, **Anton Mozetič**, namestniki v odboru društva "Sloga".

*) Dež. poslanec dr. Abram nima navade podpisovati takih izjav; ali opetovano je izjavil in dejanski pokazal, da se drži vedno večine slovenskih deželnih poslancev. — (Ur.)

Deželni zbor goriški.

I.

Ta deželni zbor je bil sklican v redno zasedanje dne 28. decembra 1898. V prvi seji, ki je bila ta dan, katere so se udeležili vsi člani deželnega zbora, naznanil je deželni glavar Franc grof Coronini vladin predlog radi podpiranja okrajnih šolskih zalogov s prispevki deželnega zaloga. Slovenski poslanci so zahtevali, naj bi se razpravljalo o tem predlogu potom nujnosti, pa niso prodrli. Vladin predlog so porabili radikalni Italijani v mestu, da so jeli pritiskati na deželnega glavarja, dokler ni odstopil, ter da so uprizorili poulične demonstracije proti knezu in nadškofu, o katerem so sodili, da bi glasoval za deželni šolski zalog. Dne 7. in 14. januarja 1899 je bila napovedana seja deželnega zbora, ki se ni mogla obdržati, ker so došli v dvorano samo slovenski poslanci. Italijanski poslanci so izjavili v pismu do namestnika deželnega glavarja dr. Gregorčiča, da ne pridejo k seji, dokler bo na dnevnem redu vladin predlog o deželnem šolskem zalogu, in da, če tudi tega

ne bo, ne pridejo k seji, ako bo navzoč knez in nadškof, dokler so v manjšini vsled odstopa zastopnika mesta goriškega Franca grofa Coroninija. Dne 14. januarja je naznanil deželni podglavar poslanecem pismo, v katerem je deželni zbor je po Najvišjem povelju odložen.

II.

Od 14. januarja do 15. aprila je deželni zbor počival. Med tem časom se je volil naslednik Franca grofa Coroninija v deželnem poslanstvu v osebi dr. Kamila viteza Eggerja, nečaka italijanskega voditelja dr. Pajerja. S to kandidaturo in izvolitvijo so bili zadovoljni vsi italijanski radikalni in vladni krogi, tudi "La Sentinella del Friuli". Mnogi so pričakovali, da izvoljenec bo naslednik grofa Coroninija tudi na predsedniškem stolu v deželnem zboru. Vsa doba od 14. januarja do 10. aprila je veljala v prvi vrsti vprašanje: kdo bo novi deželni glavar goriški. Slovenci so zahtevali to mesto za se z ozirom na to, da zastopajo dve tretjini prebivalstva v deželi, da jih je v deželnem zboru samo za enega poslanca manj od Italijanov, in celo enako s tem, ako se jim prišteva knez in nadškof, da do zdaj so bili vedno prezirani v tem pogledu, da oni zagovarjajo vladin predlog o deželnem šolskem zalogu, med tem ko Italijani mu nasprotujejo in prirejajo demonstracije proti njemu. Vlada se je pa najbrže spomnila, da Slovenci nimajo navade, delati je posebnih težav, da Italijani so v tem bolj spretni, kakor so pokazali o raznih prilikah, ter se je držala starega vladnega načela, da treba najprej ustreči neporednim otrokom, za mirne in pokojne pa tisto prirediti, kar prvim ostane.

Ali tako lahko vendar ni šlo z imenovanjem dr. Pajerja deželnim glavarjem. Moral se je zavezati, da njegovi pristaši ne bodo nasprotovali vladnemu predlogu, marveč da se izrečejo zanj, če tudi v premenjenih in precejnih obliki. Visoke osebe so morale nastopiti in izjaviti, da edino Pajerju je mogoče vsled vpliva, ki ga ima na svoje zveste, spraviti deželni zbor goriški v tok. Ko je bilo na tak način število ugodnih prič dovoljno in je kandidat dal potrebne izjave, sledilo je njegovo imenovanje deželnim glavarjem. Slovenci so bili prepričani, da niti s pomočjo Pajerja deželni zbor ne pride do resnega delovanja, ker Italijanom ni do ravnopravnosti obeh narodov v deželi; zato so toliko odločnejše zahtevali, naj se poveri njim mesto deželnega glavarja; a zaman.

III.

Za dan 15. aprila je bil deželni zbor zopet sklican, da bi nadaljeval svoje pretrgano delo. Slovencev ni bilo k seji, ker niso mogli vstopiti na negotovo, ne da bi vedeli, pri čem so in pri čem bodo ob vladni novega glavarja; a sporočili so, da so pripravljeni sodelovati v zboru, ako smejo računati na to, da bodo Italijani in vlada poštevali opravljene zahteve slovenskega naroda in njegovih zastopnikov. Na to je sledilo žaljivo pismo deželnega glavarja na njegovega namestnika, ob enem načelnika slovenskega kluba. Očvja narav slovenskih poslancev je požrla nedostojnost glavarjeve pisave ter je sestavila seznam onih težnj slovenskega naroda, katerim naj bi se najprej ustreglo, da bi se mogli njegovi zastopniki deležiti parlamentarnega dela. Olgovor, ki ga je na to dal deželni glavar, je pretrgal začasno vsaktero daljno pogajanje. Deželni glavar je govoril kot načelnik italijanske radikalne stranke, kot mož, ki je svoje stvari gotov, ki si je v svesti, da slovenskih poslancev ne potrebuje, ki vé, da opravi tudi brez njih, ki misli, da si sme dovoliti nasproti njim tak ton, kakršnen se ne sme rabiti s predsedniškimi miš. Ali ko je napovedal sejo za dan 27. maja, je spoznal, da se je varal. Italijani so brez ozira na Slovence prečesali vse gradivo, ki je čakalo rešitve v deželnem zboru, ter so določili, v katerem smislu je hočejo rešiti, kar bi se bilo imelo zgoditi v 3—4 sejah. Dne 27. maja so prišli vsi Italijani v sejo — le njega ni, njega ni bilo, od katerega so pričakovali, da se bo dal vpreči v njih voz ter pomagal pokoriti trmoglave Slovence, da bo s svojo navzočnostjo dajal Italijanom moč sklepati o vseh mogočih stvareh brez ozira na zastopnike slovenske

dvotretjinske večine v deželi in brez dogovora z njimi.

Kardinala ni bilo, da bi podpiral njihov italijanski primat, ker je spoznal, da ne kaže odločevati niti v gospodarskih in gmočnih zadevah, ko je dana prilika, da se pripravljajo stranki med seboj pogovoriti in pogoditi. To je vzbudilo gnjev proti kardinalu, ki se pojavlja še dandanes v židovskem glasilu italijanske radikalne stranke, v "Corriere di Gorizia", ki je zopet v torek prinesel strupen članek zoper kardinala.

IV.

Odlični krogi si ne morejo misliti, da bi bili Italijani že naprej in brezpogojno nasproti slovenskim zahtevam. Takim krogom treba dati očitven dokaz, da v našem deželnem zboru se za Slovence le to doseže, kar se izsili, da z razlogi in še tako pravičnim utemeljevanjem se ne pride dalje. Da bi to na vse strani in jasno dokazali, pozrli so slovenski poslanci zopet vso predrznost in žaljivost Pajerjevega zadnjega pisma ter so ponovili svoje korake, da bi se začela pogajanja med zastopniki obeh strank. V prilog jim je prišla okoliščina, da po 27. maju ni bilo računati tako kmalu na sodelovanje kardinalovo v deželnem zboru, da Italijanom samim ni preostajalo drugega nego pogajanje, ako jim je bilo res na tem, da bi deželni zbor deloval. Dejanja, ki so sledila, so pokazala, da Italijanom ni bilo do tega; vendar niso mogli poziva slovenskih poslancev naravnost odkloniti, ker tako bi bili preočitno pokazali svojo nespravljivost. Če tudi so navajali raznih težkoč, so slednjič vendar privolili, da se snidejo zastopniki obeh strank v pogovor. Razprave so se višile mirno in precej ugodno; a konec je bil vkljub temu tak, kakoršen je bil pričakovati. Italijani so zopet odklonili slovenske predloge. Italijanski listi so prinesli o teh pogajanjih poročilo, ki je v malone vseh, celo glavnih točkah večinoma krivo. Zato podajamo svojim čitateljem poročilo, ki nam je došlo od verodostojne in kompetentne strani.

V.

Zaupnika slovenskih deželnih poslancev sta menila, da z ustnimi pojasnili o pomenu in obsegu slovenskih zahtev, ki so bile prej pisмено izročene deželnemu glavarju, bo mogoče doseči z Italijani porazumljenje, ako so prešinjani dobre volje. A komaj sta pojasnila prvo točko, ki zahteva, da naj se v deželnem zboru goriškem delajo sklepi le v soglasju in po dogovoru obeh strank, oziroma naj deželni glavar ne majorizira (preglasuje) Slovence s svojim glasom, ker brez njihove (in kardinalove) navzočnosti deželni zbor sploh ne more delovati, že sta italijanska zastopnika pretrgala razgovor, rekoč, da imata od svojega kluba navod, po katerem morata deliti slovenske zahteve v tri vrste: v take, ki so ustavne naravi, o katerih se ne moreta spuščati v razgovor, v take, ki ne spadajo v področje deželnega zbora, in v take, o katerih gre razpravljati deželnemu zboru. Le o teh sta pooblaščenca dogovarjati se s slovenskima zastopnikoma.

Kot točke te tretje vrste sta navedla italijanska zaupnika predlog o deželnem šolskem zalogu, podporo vinogradnikom za pokončevanje trtne uši in prenovljenje vinogradov, posojilo za Vipavsko železnico in deželno podporo cestam ter za urejevanje rek in hudournikov. Slovenska zaupnika sta trdila, da v to vrsto spada tudi povzicanje učiteljskih plač, letni prispevek dežele za vzdrževanje slovenske dekliške obrtne šole v Gorici in odprava mestnih mitnic goriških, v kolikor se zahteva pritrjenje deželnega odbora, da se mitnice dovolijo, in v kolikor ima deželni zbor pravico, dajati deželnemu odboru navode, kako mu je postaviti v posameznih slučajih. Italijanska zastopnika sta bila siljena temu pritrčiti.

Vsled te razredbe slovenskih zahtev po italijanskih zaupnikih in vsled dane jima naloge od italijanskega kluba, bi bili morali razgovori koj prenehati, ako bi bila slovenska zaupnika zahtevala, da naj se razpravljajo z nova vsi slovenski predlogi, ki so bili prej pisмено stavljeni. To uvidevšta izjavila, da ostaneta pri vseh objavljene, njih predlogih, da pa za zdaj odstavita od razprave predloge, katere so stavili Italijani v prvo in drugo vrsto, ter da sta priprav-

Italija. Tudi v italijanskem državnem zboru je skrajna levica začela z obstrukcijo proti vladi in proti večini, samo da se izvaja tam obstrukcija, kakor pri vročkovnih Italijanih, drugače ni mogoče, bolj živahno. Povod obstrukcije je dala kraljeva naredba, po kateri naj bi se v Italiji vže s 1. julijem t. l. uvele strožje odredbe glede javnih zborovanj, društev in časopisja ter gledé kaznovanja železniškega, brzojavnega in poštnege osebja, kakor tudi osebja, ki je nastavljeno pri javnih napravah za razsvetljavo, ako bi to započelo štrajkovati. Ministerski predsednik je hotel, da bi zbornica odobrila to kraljevo naredbo in si je bil tudi zvest, da bo za njo glasovala večina; a skrajna levica je provzročila pri tej priliki tak škandal, kakoršnih ni videl še noben parlament, kajti poslanci so se začeli med seboj tako strašno pestiti, lasati, trgati drug drugemu obleko, zaganjati se drug v drugega ter ruvati si brade, praskati se z nohti, da je postalo iz zbornice krvavo bojno polje ter da so glave, ušesa in usta tako krvavela, da so morali pozvati zdravnike v zbornico.

Se vé, da se je morala zaključiti seja in zaključilo se je vsled tega tudi državnozbornsko zasedanje.

Belgija. V Bruselju, v glavnem mestu Belgije, so se dne 28. in 29. junija t. l. godile take reči, da so na se vleklo pozornost vsega političnega sveta. Videlo se je tam, kakor da bi imela začeti prava revolucija. Nastali so namreč hudi poulični boji med policijo in vojaki ter med ljudstvom. Povod tem izgreedom so dala razpravljanja v državnem zboru. V Belgiji je zdaj na krmilu konservativna vlada, ki ima za seboj konservativno večino. Ta večina hoče uvesti novo volilno reformo. Ker so pa socialisti in ž njimi združeni liberalci odločno proti tej volilni preosnovi, sklenili so, da porabijo vsako sredstvo, ki bi zaprečilo nameravano volilno reformo. Vsled pouličnih nemirov in škandalov v zbornici se je prefrigate za nekaj dni državnozbornsko posvetovanje. Ministersko pod predsedstvom kraljevim se pa zbirajo, kaj naj bi se storilo. Bliznja bodočnost nas poučujo o tem, ali se je morala vlada udati terorizmu socialističnih kolovodij, ali pa je imela toliko poguma in moči, da je izvela svoj namen.

Dopisi.

Iz Gorice. Ob koncu šolskega leta se moram zahvaliti vrlemu društvu „Šolski dom“, katero nam je preskrbelo potrebni strokovni šoli za odrasle deklice.

Jaz vsaj sem popolnoma zadovoljen z napredkom svoje hčere, ki hoči v tukajšnjo obrtno šolo za umetno vezenje in belo šivanje. Iznčila se je vsa ukusnejša ženska dela, kakor šivanja sobnih okrasov z volno, svilo in zlatimi niti.

Zraven tega nadaljuje in popolnne nauke potrebne vsaki bolj izobraženi ženski sosebno meščanki. Ker jo v domači hiši lahko pogrešamo, namenil sem, da boe hodila prihodnjega leta v drugo strokovno šolo, namreč za krojenje in šivanje vrhne obleke. Ta šola traja 2 leti. Letos je bil I. razred.

Kakor pravijo, se deklice izučé v tej šoli pravilnega krojenja — ne rezljanja, kakor navadno delajo naše samoukinje šivilje. Učenke te šole režejo in šivajo po obrazcih, katere si po navodu učiteljice same narišejo, različno vrhno obleko za male deklice, kakor tudi za odrasle ženske in te priprostege in bolj ukusnega kroja.

Hčerka mi je pravila, da se prihodnjo nedeljo razstavijo izdelki učenk obeh obrtnih šol v „Šolskem domu“. Prav bi bilo, da bi ostali izdelki razstavljeni več dnij, da bi si jih lahko ogledale skrbne matere z dežele. A ve meščanke, ki ste naklonjene „Šolskemu domu“, ne zamudite lepe prilike ogledati si razstavo, pa sodite!

Ker dan' anašnji vse napreduje v vseh strokah, prepotrebno je, da se tudi naše ženstvo izuri v vsakovrstnem delu, pa bolje omika, da se lahko preživi z delom svojih rok, ako bi bilo potrebno. Delo pa se plačuje različno. Predica, pletarica prostih nogovic ali prosta šivilja borne životari se

svojim zaslužkom, naj si je še tako pridna in delavna; med tem ko izurjena šivilja in taka, ki umé izdelovati različne okraske, prav dobro izhaja.

Goričica, dne 2. julija. — Za dan 25. junija napovedani in na dan 2. julija preložen javni shod se je danes srečno vršil. Bali smo se, da nam dež vse pokvari; vendar došlo je poslušalcev toliko, da se je veliko dvorana „pri Rebku“ popolnoma napolnila.

Shodu je predsedoval deželni poslanec č. g. Bl. Grčar, ki je rekel, ker politika počiva, je ugoden čas za gospodarsko organizacijo, ter je dal besedo dr. J. o. s. Pavlici. Govornik je jako zanimivo in poljužno govoril nad eno uro. Razlagal je namen krščanske socialne organizacije in govoril o škodljivosti kapitalizma. Naštevaj je milijone, katere služijo kapitalisti pri obrestih, delnicah, na denarni borsi in pri barantanju z blagom in pridelki. Govoril je o potrebi stanovske zavesti, o posejilnicah, vzajemnih zavarovalnicah in gospodarskih zadrugah, da se narod reši tujih kapitalistov in se gnotno postavi na lastne noge.

Na to je dobil besedo gospod voditelj Hrovatin, ki je priporočal krojaško zadrugo v Gorici. Za to koristno napravo je poslušalce toli vnel, da je takoj lepo število mož pristopilo k zadrugi.

Tretji govornik dr. Oblak je klical „svoji k svojim,“ in vzbujal k združevanju, da si opomoremo gnotno ter tim laže dosežemo narodne pravice in politiško veljavo.

Domači župnik č. g. J. Kosec je govoril o potrebi in koristi domače vzajemne zavarovalnice proti požaru. Razlagal je razne načine takih zavarovalnic in predlagal ustanovitev odbora, ki bi pripravljaj gradivo za bodočo vzajemno zavarovalnico. Razgovora o tem predmetu so se vdeležili predsednik shoda in nekateri domači može.

Konečno se je še govorilo o vipavski železnici, o trtnicah, o streljanju proti toči in o mitnicah. Zbor je trajal nad dve uri. Po javnem shodu so goriški gospodje in domači može ostali še nekaj časa pri kozarcu dobrega vipavca in se pogovarjali o krojaški zadrugi in drugih predmetih, ki so se obravnavali na shodu.

Domače in razne vesti.

„Gorica.“ Današnje številko „Gorice“ smo razposlali rodoljubom na ogled. Kdor ne misli lista plačati, naj vrne koj prvo številko, da ne bo daljnih zmot in brezpotrebnege dela. — Rodoljubi, ki niso dobili prve številke, naj oprostijo; pri najboljši volji ni nam bilo mogoče prirediti vseh potrebnih napisov. — Priporočamo se domoljubom po širni zemlji slovenski, posebno goriški, naj bi nas blagovoljno podpirali z dopisi in z naročili pri rodoljubnem podjetju.

Društvo „Sloga“ bo imelo tekom meseca julija izreden občni zbor, da se dopolni volitev v društven odbor. Rojaki društveniki naj bodo na to pripravljeni.

Njegova Eminenca kardinal Missia, naš prevzvišeni knez in nadškof, se je vrnil v sredo dne 5. t. m. ob 10. uri predpoludne z Dunaja in iz Prage. Na Dunaji mu je bil namreč položen na glavo kardinalski biret; v Prago pa je šel vodit pogreb umrlega kardinala grofa Schönborna. Uže na potu in sicer v Nabrežini, v Trziču in v Zagradu ga je duhovščina in ljudstvo slovesno pozdravljalo. Posebno slovesen vsprejem se mu je priredil v Gorici. Na goriškem kolodvoru so se zbrali predstojniki cerkvenih, civilnih in vojaških oblastnij, goriška duhovščina in mnogo družega odličnega občinstva moškega in ženskega spola. Po pozdravu na peronu se je podal kardinal knez in nadškof v svojo kočijo. Na prostoru pred kolodvorom je čakalo še vse polno družih kočij, ki so imele voziti one, ki so ga pričakovali. V mesto se je peljal v prvi kočiji dvorni svétnik in voditelj č. kr. okr. glavarstva gospod vitez Bosizjo z drugimi političnimi uradniki. Tej kočiji je sledila kočija, v kateri se je peljal kardinal knez in nadškof s svojim tajnikom. Za njo pa je sledilo še okoli 50 kočij, v katerih so sedeli razni cerkveni, civilni in vojaški dostojanstveniki in drugi odlični gospodje, gospe in gospodice. V drevoredih, stoječih na straneh ulice, ki vodi s kolodvora v mesto, je stalo vse polno občinstva; spoštljivoje pozdravljalo svojega nadpastirja, ki mu je delil svoj blagoslov.

To isto se je godilo po družih ulicah v mestu, koder se je premikal sprevod do knez nadškofove palače. Hiše ob straneh ulic, po katerih je šel sprevod, so bile praznično okrašene z zastavami in s preprogami na oknih. Po vseh cerkvah se je zvonilo. — Prihodnjo nedeljo boe prisostoval kar-

dinal knez in nadškof v kardinalski opravi slovesni sv. maši, katero bo pel preč. gosp. stolni prost v stolni cerkvi.

Imenovanje profesorjev na goriški gimnaziji Stalnim profesorjem sta imenovana Gino Saraval, do sedaj provizoričen učitelj na tem zavodu in dr. Richard vitez Schubert pl. Soldern, do sedaj suplent na mariborski gimnaziji; provizoričnima učiteljema sta pa imenovana Fran Žnidaršič, došlej suplent na tem zavodu, in dr. Gustav Hemmetsberger, došlej suplent na Dunaji.

Pozor udom „Krojaške zadruge.“ Načelnstvo „Krojaške zadruge“ naznanja, da je postavilo za poslovodja g. Avrelia Bisaila, kateri bo dajal udan od 10—12 dopoldne in od 2—4 pop v sobi kat. delavskega društva Via Seminario 9 I. nadstropje.

Vsa pisma in pošiljatve naj p. n. udje pošiljajo edino le: „Krojaška zadruga“ v Gorici. Načelnstvo.

Strela je ubila bogoslovca prvoletnika Rafaela Plesničarja iz Gorice, ko se je sinoči vračal s svojimi tovariši s sprehoda po cesti, ki vodi od pokopališča pod Kostanjevico (pri mostu čez Korenjo). Ostal je takoj mrtev. Tovariša mu Vinc. Vodopivec je strela osmodila ter razparala mu obo čevlja, a po nekolikem času je prišel k zavesti in je zdaj iz vse nevarnosti. Pogreb pone srečena bo v soboto.

Konec šolskega leta. Tukajšnja č. kr. višja gimnazija sklene šolsko leto v soboto 8 t. m. Drugi teden višili se bodo na tem zavodu zrelostni izpiti. Zensko učiteljsišče in ž njim združena vadnica sta končali v sredo 5. t. m.

Konec šolskega leta na tukajšnji č. kr. realki. Tukajšnja realka je zaključila svoje letošnje šolsko leto dne 3. julija. Letno poročilo tega zavoda prinaša na prvem mestu nadaljevanje učene razprave o jeziku v Wenzelovem svetem pismu, katero je spisal dr. Fr. Jelinek. Iz istega poročila je posneti, da je vstopilo o začetku in tekom šolskega leta 362 učencev in sicer 53 Nemcev, 197 Italijanov, 80 Slovencev in 2 druge narodnosti. Med letom je izstopilo 30 učenec, torej jih je ostalo koncem leta še 332. Po veroizpovedi je bilo 312 katoličanov, 10 izraelitov, 8 protestantov, 1 pravosloven in 1 brez veroizpovedi. Prvi red z odliko je dobilo 10, prvi red 252, drugi red 30, tretji 5 in 32 jih ima ponavljavni izpit iz jednega predmeta po počitnicah, dva nista bila izprašana radi boleznii.

Opomniti je, da se množi število slovenskih učencev na tukajšnji realki od leta do leta, kar svedoči, da se množi tudi število naših trgovcev in obrtnikov, kateri pošiljajo svoje sinove najrajši v ta zavod. Tudi večji posestniki, kateri izsolajo svoje sinove za dom, so začeli pošiljati otroke na realko mesto na gimnazijo, kar je hvale vredno.

Zrelostni izpiti so bili 4. in 5. t. m. Oglasilo se je 22 sedmošolcev; od teh je delalo izpiti sedaj 15; 3 so prestali izpit z odliko, 10 z dobrim vspehom, 1 je bil zavrnjen za 2 meseca, 1 za 1 leto. Med temi, ki so izpit dobro opravili, sta 2 Slovence, Janez Preselj in Miha Zega.

Dekliška obrtna in nadaljevalna šola v Gorici konča šolsko leto v četrtek dne 13. t. m. V nedeljo 9. t. m. priredi razstavo ročnih del in drugih izdelkov, ki bode trajala od nedelje do četrтка ter bode odprta od 9. — 12. predpoludne in od 3. do 5. ure popoldne. Stariši in prijatelji naše mladine so uljudno vabljeni, da si ogledajo to razstavo, v kateri se bode zreal napredek imenovanega zavoda.

Ob enem razstavi tudi slov. ljudska šola svoja ročna dela v istih prostorih „Šolskega doma“.

Vojaške vesti. Tukajšnji č. in kr. pešpolk štev. 47, ki pripada 28. diviziji, se udeležil s pešpolki št. 27, 87 in 97 vojaških vaj pri Kranju, ki bode trajale od 1. do 10. septembra. Od tod se bode pomikalo vsa to vojaštvo čez Trzič in Ljubeljski prehod v Bistrico in Rožek proti Beljaku. Od 11. do 19. septembra bode uže ves 3. armadni kor na Koroškem, kjer se bode vršile v cesarjevi prisotnosti velike vojaške vaje. — Tukaj garnizujuče deželnoobrnsko vojaštvo je zapustilo v nedeljo zjutraj Gorico ter se je podalo peš do Logatec.

Javno tombolo v Št. Petru priredi „Slovenska zveza“ dne 30. julija. Dobitki bodo: 200 kron cinkvina, 400 kron tombola. Čisti dobiček je namenjen „Šolskemu domu“ in slov. „Alojzijušcu.“ Opozorjamo nanjo vže sedaj naše rodoljube v mestu in po deželi. Prepričani smo, da se je radi lepega namena v prav obilnem številu udeležé. Listki se prodajajo po 20 kr. v Gorici pri gg. Likarju, Jeretiču, Puceljju in v tobakarni v Šolski ulici. Na deželi bodo jih razprodajali drugi rodoljubi. Pri tomboli bo svirala vojaška godba in po tomboli bo prosta zabava s petjem.

Oddaja glavne tobačne trafike v Tolminu Tukajšnji č. kr. finančni inspektorat vabi one, ki mislijo prevzeti veliko tobačno trafiko v Tolminu, da nu določijo dotične ponudbe do 19. t. m., do 10. ure predpoludne. Pri tej trafiki bo odjemalo 57 manjših trafikantov tobak. V preteklem letu se je od-

dalo tobaka za 28.557 gl. 34 kr. Tobaka se je prodalo namreč 16.900 kg.

Okrajna učiteljska konferenca bo v Gorici dne 30. avgusta. Ze več let ni bilo jednake konference — menda radi znane suše okr. šolskega zaloga, da se je prihranilo letnih par stotakov. Pri letošnji konferenci se bosta volila tudi dva zastopnika v okr. šol. svet.

Občina Ajdovščina je izročila včeraj po posebni deputaciji, katere člani so bili župan A. Lokar in dva starišini, Alfredu grofu Coroniniju diplomu častnega občanstva.

Zvezo županstev ajdov-kega okraja snujejo gg. župani in podžupani. V ta namen so se posvetovali pri Rebku dne 29. junija. Namen zvezi bi bil jenotno postopanje vseh županstev v važnejših zadevah ter potegovanje za posebne koristi občin istega okraja.

Javni ple-i se množe po deželi kljubu vsej dobri volji mnogih gg. županov, ki bi radi omejevali na več strani škodljive razvade. Zapravljenost, zguba časa, najbolj delavnih moči itd. vse to ne more preprečiti razvade, ki je postala železna srajca. Le skupno postopanje vseh županstev bi zamoglo narediti konec tej pogubi.

God sv. Cirila in Metoda je preložen v goriški nadškofiji od 5. julija na dan 23. oktobra. Zato izostane sv. maša „Slov. bralnega in podpornega društva v Gorici,“ ki se je navadno brala v nedeljo po 5. juliju v cerkvi sv. Antona pod Kostanjevico.

Podpore za obnemogle delavce. Dve taki podpori po 10 gl. na mesec razpisuje naš deželni odbor iz ustanove bivšega dež. glavarja prevz grofa Franca Coroninija. Za nje se smejo oglasiti domači delavci in delavke, ki so postali trajno nesposobni za delo. Prošnje je podati do 15. avgusta t. l. v deželnem uradu in priložiti jim potrebna dokazila.

Nova brzojavna postaja z omejeno dnevnio službo se je odprla 28. junija v Marianu, v političnem okraju gradiškem.

Tiskovna pravda Pred dunajskimi potrotniki se bo višila 31. julija obravnava proti Josipu Candottiju kot odgovornemu uredniku in proti Josipu Paternoliju kot tiskarju goriškega lista „Corriere di Gorizia“ radi razžaljenja časti. Tožitelj je odbornik korminskega društva „Austria“, Jurij Collierig.

Društvo „Šolski dom.“ — (VI. izkaz od 1. do 30. junija). Kot ustanovniki so se oglasili z doneskom 100 gl.: Sl. županstvo v Nabrežini in gospod M. Pregelj profesor na nautični šoli, sedaj pri Sv. Luciji na Mostu.

Vplačali so:	gld. kr.
Prof. Bežek Viktor za mesec junij	2.—
Sl. županstvo v Ajdovščini ustanovnine	100.—
Hausner Ivan, trgovec v Gorici, na račun ustanovnine še	25.—
Sivec Franc, č. kr. vadm. učitelj, letnino za 1899	5.—
Zorcut Ant., nadučitelj v Medani, preostanek naročnine „Edinosti“	0 50
Santel Ant., č. kr. prof. v Gorici	5.—
Oblak Janez, župnik v Gradu pri Bledu	1.—
Golja Urh, posestnik v Dornbergu	0 50
Vitovec Jos., krojač v Vel. Žabljah	0 20
Koren A. v Gorici za april in maj	2.—
Blažon Fran. „ „ „ „	2.—
Kavčič Jos., „ „ „ „	2.—
Bolko Leopold, za maj in junij	2.—
Črnigoj Jos., knjigovez v Dobravljah	1.—
Po upravnistvu „Soče“ št. 38	22 84
„ „ „ „ št. 40	27 66
„ „ „ „ št. 42	6 40
„ „ „ „ št. 46	136 75
„ „ „ „ št. 48	12 61
Dragotin Treo, odvetnik v Postojni	1 20
Pavlina Pajkova na Dunaju	5.—
Leban Fr. nadučitelj na Trnovem, nabral v pisani družbi pri Persiču	1 20
Dr. Anton Gregorič, pokroviteljnine še	300.—
Pavlica Jos., župan v Rihembergu	0 50
Ličen Maks, posestnik v „ „	0 50
Reja Ivan, krmear v Gorici, na račun ustanovnine	25.—
P. Hijacint Salamon v Vel. Žabljah nabral z geslom: „Pomagajmo svojim rojakom“	2.—
Hranilnica in posejilnica v Tolminu	45.—
Županstvo v Kanalu podpore	10.—
Dr. A. Rojic v Gorici	0 20
Gostje zbrani v Skrbini na ženitovanju g. Leop. Abrama dne 22. maja	6.—
Po upravnistvu „Soče“ št. 50	18 10
„ „ „ „ št. 52	6 70
Skupaj	774 86

Vsled prejšnjih izkazov 4357 93 1/2
Do 30. junija torej došlo 5132 79 1/2

Odbor društva „Šolski dom“.

Razgled po svetu.

Imenovanja na Kranjskem. Doslej smo govorili o Primorski kot o „deželi neverjetnosti“. V to vrsto pripade kmalu Kranjska. Razna imenovanja v državni službi na Kranj-

ljena udeležiti se razprave o predlogih tretje vrste. Po uspehu te prve razprave naj se pozneje določi o nadaljnjih korakih. Italijana sta temu pritrdila.

VI.

Gledé na deželni šolski zalog sta Italijana izjavila, naj bi dežela prispevala znesek 104.000 gld. na leto okrajnim šolskim zalogom. Slovenska zaupnika sta zahtevala, naj se določi prispevek dežele okrajnim šolskim zalogom v odstotkih učiteljskih plač, ali pa naj se zviša prispevek od 104.000 na 150.000 gld., in to z ozirom na povišanje učiteljskih plač, katere sta zahtevala. Italijana sta priznala potrebo povišanja plač učiteljem in sta izjavila, da sta za to, nista pa hotela, ne da bi se izrazil deželni prispevek okrajnim šolskim zalogom v odstotkih, ne da bi se letni prispevek povišal od 104.000 na 150.000 gld. Deželni glavar je posegel vmes ter menil, da povišek bo potreben in opravičen, a še le potem, ko bodo učiteljske plače že res povišane. Zaupniki nasprotnih si strank so vzeli to različno stališče na znanje, da bodo poročali o njem svojima kluboma.

O podpori vinogradnikom radi trtne uši in o posojilu za Vipavsko železnico ni bilo navskrižnosti med italijanskima in slovenskima zaupnikoma; le omeniti je, da eden italijanskih zaupnikov je opisoval, kako silno je razsirjena trtna uš po Furlaniji, če tudi ni priznana od pristojne oblasti; a drugi je povdarjal, da ob enem s pooblastilom za posojilo v korist Vipavske železnice treba skleniti pooblastilo deželnemu odboru za posojilo 50.000 gld. v korist bodočemu furlanskemu tramvaju, čemur slovenska zaupnika nista ugovarjala.

Ko je prišel govor na deželno podporo za uravnavo rek in hudournikov, je eden italijanskih zaupnikov zahteval, naj dotične stroške prevzame država, ter naj začne uravnavati Sočo od zdolej, od morskih bregov navzgor. Deželni glavar je pojašnjeval opravičenost slovenske zahteve; a ob enem se je pokazalo, da večinom manjka priprav za taka dela. Italijanski oponent (nasprotnik) je obmolnil in ni dalje ugovarjal.

Z ozirom na deželno podporo, ki naj bi se dala cestam, ni bilo načelnega ugovora od nobene strani. Slovenska zaupnika sta naštevala, katere ceste potrebujejo v prvi vrsti podpore od dežele, ker je vlada stavila deželno (ali interesov) podporo kot pogoj za državno podporo, ter sta izjavila, da so slovenski poslanci pripravljeni glasovati za enake podpore javnim delom v Furlaniji.

Gledé letne podpore slovenski dekliski obrtni in nadaljevalni šoli v Gorici iz deželnega zaloge se je reklo od italijanske strani, da to se bo dalo doseči, ako se sploh stranki porazumeti. Od slovenske strani se je zatrjilo, da Slovenci so pripravljeni glasovati za enako podporo kateremu italijanskemu zavodu, ako se bo to zahtevalo.

O mitnicah goriškega mesta se je trdilo od italijanske strani, da to je pravica, katero je mesto dobilo od prejšnjih vlad; le gledé na mitnico ob južnem kolodvoru se je priznalo, da je dovoljena samo na pet let in da deželni odbor je bil za to povprašan, ko se je dovolila. Slovenska zaupnika sta zahtevala, naj se deželnemu odboru naroči, da ne privoli več te mitnice, v kolikor je od njega odvisna.

VII.

Na to sta italijanska zaupnika navedla nekatere stvari, ki so bile postavljene na dnevni red nameravane seje dne 27. maja. O pravilniku za ognjegasce sta slovenska zaupnika izrekla, da ga ne poznata in da si pridržujeta končno sodbo za čas, ko jima bo predložen. — O odstotnem davku od najemščine v mestu goriškem sta izrekla, da mu načeloma ne nasprotujeta, da pa zahtevata nekatere spremembe v načrtu in da se mora prej ugodno rešiti zadeva slovenske ljudske šole v Gorici. Priznavata, da uresničenje zadnjega pogoja ne spada v področje deželnega zbora, a če mesto goriško zahteva od slovenskih poslancev deželni zakon, ki je le njemu v korist, naj bo najprej pravično slovenskim prebivalcem v mestu. Navzoči zastopnik goriškega mesta je bil pozvan, naj sporoči to na pristojnem mestu. Slovenska zastopnika sta ob enem podrobno razložila, kako bi se dala ta zadeva rešiti. — V pretresovanju načrta o zakonu radi občinskih pristojbin se slovenska zastopnika nista spustila, ker sta menila, da v kratkem času, ki je bil zboru še na razpolago, ni lahko temeljito pretresti zakona, ki daje deželnemu odboru nenavadno moč v roke in ki obsega stvari, katerim se Slovenci že zdaj odločno protivijo n. pr. občinske mitnice.

Potem sta italijanska zaupnika navedla razne peticije, ki so bile vložene na deželni zbor od italijanske strani. Pri tej priliki se je raztegnil govor na peticije sploh; slovenska zaupnika sta menila, da bo težko zmagati vse to obširno gradivo v kratkem času, ki je še preostajal. Deželni glavar je poudarjal potrebo, da bi se rešitev ne odkladala. Slovenska zaupnika sta se udala, samo sta zahtevala, da treba o vseh stvarih, tudi o posameznih peticijah, dogo-

voriti se, predno bi bila prva seja. Italijanom to sicer ni posebno dopadalo; a deželni glavar je izročil slovenskima zastopnikoma seznam vseh došlih peticij, da bodo mogli slovenski poslanci o njih sklepati, predno pojdejo v zbornico.

O deželni blaznici nista italijanska zastopnika črhnila besedice; zato sta to zadevo sprožila slovenska zaupnika. Menila sta, da do nove blaznice, ki bi stala pol milijona goldinarjev, uboga dežela goriška ne pride tako kmalu. Tega mnenja je bil tudi deželni glavar; a italijanska zaupnika nista ugovarjala. Vsi so bili prepričani, da nekaj se mora storiti za blazne, in so to prepričanje tudi izrekli. Izrečno so se omenjali predlogi deželnega odbora v tem oziru in videlo se je, da na obeh straneh je bila resna volja, da se kateri teh predlogov sprejme in izvrši.

VIII.

Ko je vse kazalo, da bi utegnili priti do porazumljenja, breknula sta italijanska zaupnika na drugo struno, kateri slovenska zastopnika nista mogla pritegniti. Izrekla sta „željo“ italijanskega kluba, da naj bi se Slovenci posluževali italijanskega jezika v odsekih, ter svoje mnenje, da deželni glavar naj bi v zbornici pojasnil v italijanskem jeziku, kar je kdo govoril slovenski, češ da drugače Italijani ne vedo, kaj se govori, in ne morejo odgovarjati. Slovenska zaupnika sta izrazila svoje začudenje, da se spravlja o italijanske strani stvari v razgovor, ki so se prej označile kot spadajoče v prvo vrsto, t. j. med ustavna vprašanja (jezik, glasovanje, govor v zbornici), o katerih naj bi se ne razpravljalo. Slovenska zaupnika sta opustila razgovor o „ustavnih vprašanjih“ vsled znane izjave italijanskih zastopnikov; a ta spravljava zdaj taka vprašanja na dan. Kar je enim dovoljeno, mora biti drugemu dopuščeno. O stvari sami pa sta rekla, da gledé govorov v odsekih ne kaže postavljati posebnih pravil, da razmere v tem oziru se same po sebi vložijo in najde se modus vivendi, ako pride do sporazumljenja med strankama.

Gledé na to, da bi deželni glavar prevajal slovenske govore italijanskim poslancem ali dajal jim posnetek iz teh govorov, sta odločno izrekla, da temu ne pritrdita, ker to bi značilo vmešavanje deželnega glavarja v razpravo, ki po deželni ustavi mu ni dovoljena, dokler sedi na predsedniškem stolu. Ako hočejo imeti Italijani prevod slovenskih govorov, naj jim ga priiskri tolnač; a potem se morajo prevajati tudi italijanski govori na slovenski jezik.

Pri zadnjem pogovoru je bil navzoč tudi vladin zastopnik, ker pri reševanju raznih točk je prizadeta tudi vlada.

Dogovorjeno je bilo, da italijanska zaupnika bota poročala italijanskemu klubu o teh razgovorih, ter da klubov odgovor se predloži slovenskim poslancem v pretres. Namesto tega sta dobila slovenska zaupnika od deželnega glavarja kratko obvestilo, da italijanski poslanci so soglasno (torej tudi z glasom deželnega glavarja?) sklenili, „da se ne upognejo slovenskim zahtevam“.

Na to so objavili italijanski listi poročilo, ki vali vso krivdo, da ni prišlo do sporazumljenja, na Slovence, katere dolžijo, da niso imeli resne volje za spravo, držec se rakovnjaškega pravila: Reci ti njemu, da ne poreče on tebi.

Dne 30. junija je bilo zaključeno zasedanje (?) deželnega zbora goriškega.

Italijanski primat na Goriškem.

Zdaj nam je vse jasno, zakaj ni prišlo, zakaj ni moglo priti do zaželenje sprave in do nujno potrebnega delovanja v našem deželnem zboru. Starosta italijanskih deželnih poslancev vitez Dottori je v pismu, ki je naslovljeno na deželnega glavarja, a omenjeno javnosti, obširno razložil, zakaj se je razbilo pogajanje med pooblaščenici italijanskega in slovenskega kluba, končavši svojo izjavo tako-le: „Slovenski poslanci so hoteli izkoristiti našo popustljivost, da se povzdignejo za stopinjo više na veliki lestvi svojega osvojevalnega programa v škodo našemu prvenstvu, katero pa mi bradimo in mu v plemenu vselej in povsodi branili do zadnje krvi“.

Ali je pač trebalo dolzega pisma in podrobnega razlaganja, ko je v koncu pisma z edno samo besedo povedano vse, kaj hočejo imeti in trajno ohraniti pohlevni in miroljubni zastopniki naših sodeželanov, da bo mir med nami v deželi in deželnem zastopu? Primat, prvenstvo zahtevajo za se ti razvajeni Benjaminčki vseh dosedanjih tržaških vlad; to hoté ohraniti in braniti do zadnje krvi. Naravno, da našim poslancem kot zakonitim poverjenikom zavednega naroda ni ostalo nič drugega, nego upreti se na vse kriplje tej ošabni zahtevi in upirati se jej tudi za naprej do zadnje krvi.

Avstrijska ustava nepozna nobenega primata, marveč zagotavlja vsem narodnostim popolno enakopravnost. Prednosti in predprave, ki si jih od nekda prisvajajo Italijani na Goriškem v deželnem zboru in v drugih javnih zastopih in katere so uživali in jih deloma še uživajo po posebni naklonjenosti merodajnih krogov v šolah in javnih uradih, so nam bile in so nam Slovincem še vedno občutljive krivice, katerih se moramo rešiti, naj stane, kar hoče; v to hočemo z vso odločnostjo uporabljati vsa zakonito dopustljiva sredstva; drugače nismo vredni nastopati kot svobodni, napredni narod. Naše ljudstvo ne pozna in ne mara poznati drugačne sprave, nego take, ki se sklene na temelju popolne enakopravnosti. Zato so naši poslanci kot zvesto glasilo ljudstva, katero zastopajo, prav ravnali, da so, prevzemši odgovornost za zle posledice, ki jih prizadeva abstenenca, pogumno zagovarjali svoje postene postulate ter se niso udali italijanskemu primatu.

V čem bi bilo tudi utemeljeno italijansko prvenstvo na Goriškem? Kot priposestovana last — ne; kajti, kar so naši Italijani priposestovali po krivici, ostane vedno krivično in krivice ne maramo dalje prenašati. Morda bi bila utemeljena v kulturi italijanskega naroda? Tudi ne! Mi jo sicer poznamo in spoštujemo to staroslavno kulturo ter po vrednosti ocenjamo italijanske veleume, slavne pesnike, glasbenike, slikarje, kiparje i. dr. Oni so zapustili svojemu narodu dragoceno imetje, na katero so po pravici ponosni Italijani. A to imetje nikakor ne povzdiguje veljave naših domačih Italijanov, ker se oni sami ne morejo ponášati z italijansko kulturo, saj je nimajo. Od kod bi jo bili tudi vzeli? To, kar je italijanskega razumnštva na Goriškem, šolalo se je enako slovenskemu razumnštvu po modri previdnosti vseh dosedanjih avstrijskih vlad na nemških srednjih in visokih šolah in če so tudi posamezni juristi delali svoje izpite na graški univerzi v italijanskem jeziku, nimajo prav nobenega vzroka, ponášati se s temi italijanskimi izpiti. Saj vemo, kako se delajo in koliko navadno tehtajo tisti, ki so jih prestali!

Če pa primerjamo naše slovensko razumnštvo z italijanskim, vidimo, da je na naši strani očitna večina akademično izobraženih oseb in da so naši iz šol prinesli znanje najmanj treh živih jezikov, dočim ima redko kateri goriški Italijan svoj lastni jezik v popolni oblasti, da ne govorimo o drugih, katere lomi, ali jih sploh ne zna. Drugi deželni jezik pa hočejo naši Italijani po sili znati, kadar se pogajajo za ljubi kruhek, a pozabijo ga takoj, kakor hitro se jim je ugodilo.

In preudarjamo še nekaj, kar je posebno značilno za naše razmere! Na vseh srednjih šolah ne samo na Goriškem, ampak na celem Primorskem imamo Slovenci svoje za slovensčino izpitane profesorje. Koliko za italijanščino vsposobljenih profesorjev pa imajo naši Italijani? Menda nobenega. Koliko let snuje že naš mestni magistrat katedro za italijanščino v Gorici, pa je še ne more ustanoviti, ker ne more dobiti močij za to, če jih ne vzame s Tirolskega ali iz blaženega kraljestva. Kaj pomenja to? Da je ponašanje naših sodeželanov z italijansko kulturo — puhla baharija.

Če pa primerjamo še le naše priprosto ljudstvo, naše kmečko prebivalstvo z ljudsko maso v naši Furlaniji — kolik razloček! Tu prosti posestniki, tam malo da ne sužnji koloni; pri nas živo zanimanje za napredek v kmetijstvu in obrtih, na ravnanje in izvažanje nekoliko večjih posestnikov, meščanov in tržanov — splošna apatija in neka omrtvelost v vsem, kar se tiče javnega življenja, ki se nikakor ne strinja z duhom sedanjega časa; pri nas rokodelska in kmečka bralna društva, kmetijske zadruge vsake vrste, posojilnice, zavarovalnice, javni shodi itd.; med kmečkim prebivalstvom naše Furlanije niti pojma o društvenem življenji, kakor bi zanje ne veljali zakoni o snovanju društev in javnih shodov. Vse to kaže pač očitno ljudsko nezavednost, nasledek kolonskega sistema. Kje je tedaj v italijanskem prebivalstvu naše dežele ona hvalisana kultura, katera bi mu dajala pravico do prvenstva? Je ni; niti Dijogen

bi je ne našel še svojo svetilko o belem dnevu.

Mi se le čudimo možem, kakoršen je častiljevi starosta Dottori in še bolj onemu, okoli katerega se vse suče, ali prav za prav, kateri zna okoli sebe vse sukati, kar je italijanskega življa na Goriškem, da so o prevažnem trenutku tako okorno zagnali glas o italijanskem prvenstvu ter s tem naše poslance opozorili na svoje prave težnje. Vidi se pač, da so se možje zelo postarali in da jih zapušča vsa politična modrost in previdnost.

Y.

Politični razgled.

Državni začasni proračun. Pretekli teden je izšla cesarska naredba, ki dovoljuje na podlagi §. 14. državne ustave začasno pobiranje davkov in pristojbin ter pokrivanje potrebščin do 1. januarja 1900. Ob enem se pooblaščuje ž njo finančni minister, da si izposodi do 20 milijonov goldinarjev za razne investicije, železnice in druga podjetja.

Skupni svet ministrov. V sredi preteklega tedna je bil pod predsedništvom cesarjevim svet ministrov, katerega so se udeležili ministri obojih državnih polovic in sicer: oba ministerska predsednika, oba finančna ministra, avstrijski in ogrski deželnobranski minister, minister zunanjih zadev ter skupni finančni minister.

Posvetovali so se baje, s čim naj bi se bavile delegacije. Listi poročajo, da se snide kasneje v jeseni še enkrat skupni svet ministrov, v katerem se stalno določi skupni proračun, ki naj se predloži delegacijam. Ako se sme verjeti časnikarskim poročilom, bode znašala skupna potreba za leto 1900 samo 4 milijone gld. več od letošnje.

Govori se, da pri tem posvetovanju so se porazumeli obojestranski ministri tudi gledé povišanja plač častnikom ter da so odobrili načrt, katerega misli predložiti v tem pogledu vojni minister delegacijam. Po tem načrtu naj bi se zvišale plače častnikom uže s 1. januarjem 1900.

Srednja stranka v državnem zboru.

Ker so po dognani nagodbi med avstrijsko in ogrsko vlado opozicijske državnozborske stranke zgubile nado, da bi se sedanja državnozborska večina tako hitro razdrla, začeli so snovati druge naklepe proti njej. Najbolj se pa cedé sline po vladanju liberalnim nemškim veleposestnikom. In prav iz njihove srede so se začeli klicati po neki srednji stranki, ki naj bi se napravila v državnem zboru. Ta stranka naj bi obstajala iz liberalnih nemških veleposestnikov, iz nemške ljudske katoliške stranke in pa iz nekaterih Poljakov po kroju Rutowske, ki vže od nekda deluje v poljskem klubu na to, da bi se Poljaki odtrgali od sedanjih svojih zaveznikov ter se zopet združili z Nemci.

No taka stranka je ostala za sedaj le v glavah nekaterih.

Ljudska nemška stranka in opozicijski. Da je vsaki stranki, ki za Avstrijo dobro misli, mnogo na tem da bi skoro zopet začelo redno in uspešno parlamentarno delovanje v državnem zboru, je samo ob sebi umevno. Zato pa ni zameriti nemški ljudski katoliški stranki, v katere sredi se nahajajo vrli in za državo vneti možje, ako tudi ona vse poskuša, da bi se ta želja uresničila. „Linzer Volksblatt“, glasilo prvaka nemške ljudske katoliške stranke, dr. Ebenhocha, meni, naj bi se med opozicijskimi nemškimi strankami pa med večino začela pogajanja in naj bi tem pogajanjem služil kot podlaga program nemških opozicijskih strank, katerega so izdale o binkoštnih praznikih. Ako pa pomislimo, da zahtevajo stranke večine popolno narodno ravnopravnost, a da tako ravnopravnost nemški program kar naravnost zametuje, tedaj ne moremo umeti, kako naj bi mogel biti tak program podlaga rešenim pogajanjem.

Ogrsko. Kakor se občno sodi, dožene ogrski državni zbor v teku tega tedna vse še ostale nagodbene predloge ter se potem njegovo zasedanje odloži do jeseni.

vsiljuje Nemce. Razpisano mesto zdravnik v c. kr. tobačni tovarni je dobil Nemec dr. Högl. Mož ne zna slovenski. In vendar je v tvornici nad 3000 delavk, kojih nobena ne ume nemški. — Notarjem v Logatcu je imenovan notarski kandidat Galle, strog nemški nacionalist, ki je docela nezmožen slovenskega jezika.

Tako nastopa vlada na Kranjskem, kjer je le 5% Nemcev. Ako se to dogaja na zelenem lesu, kaj se mora goditi se le na suhem lesu obmejnih pokrajin?

Nemiri na Španjskem. Tudi na Španjskem se je kalil zadnje dni mir na več krajih. Posebno v Barceloni so imeli nemirne precej moči. Metali so kamnje v okna neke cerkve in v jezuitskega učilišča. Glasom došlih brzojavov je nastal velik pretep, tako da je moralo redarstvo in vojaštvo seči vmes. Bilo je ranjenih več oseb, med njimi trije redarji. Zadnje vesti poročajo, da se je mesto pomirilo, ter da vlada mir po vsem otoku.

Duhovne vaje na gimnazijah. Stari gospodje se spominjajo, da so imeli, predno so prišli v veljavo sedanji šolski zakoni, vsako leto velikonočni teden duhovne vaje, po katerih so sprejemali sv. zakramente. — Zadnji čas je naučen ministerstvo vodstvom državnih gimnazij razposlalo odlok, s katerim se zopet dovoljujejo tridnevne duhovne vaje, ki naj se vrše, kakor nekdanj, velikonočni teden.

Društvo „Pante Allighieri“ v Rimu je darovalo 4000 lir za narodne potrebe izven Italije.

Hrvatski izumitelj v Ameriki. V Buenos Ayres so poskušali nedavno nov stroj, katerega je izumel Hrvat iz Like Anton Rukavina za električne tramvaje in železnice. Pred strojem je neka naprava, ki vzdigne in vrže nepoškodovano vsako osebo v posebno mrežo, ako jo je vlak dohitel na progi.

Cvetlice v politiki. Tudi razne cvetlice imajo v politiki svoj pomen; tako imenujejo na Francoskem beli klinček kraljičino cvetlico, ker ga je nosila nesrečna kraljica Marija Antonieta, ko so jo peljali na morišče. Nekdo ji je za časa, ko je bila v temnici, vsak dan prinesel bel klinček; a kadar so jo peljali pod giljotino, imela je zadnji pripet na črni obleki v nedrih. V Avstriji je dandanes beli klinček znak antisemitizma, rdeči pa socialistične stranke. Lili je na Francoskem znak monarhistov, tulipan pa republikancev. Na Angleškem nosijo pristaši politike umrlega Gladstona belo vrtnico.

Slovanski shod bo v Parizu leta 1900. V pariškem pripravljalnem odboru sedé poznani slavist profesor Louis Léger in poslanca Deroude in Millevoye, na čelu ruskemu odboru pa general Ritihi.

Luccheni, morilec naše cesarice, ima brata, ki je na Francoskem in Luksemburgu več oseb umoril. Hladi se v hladu zaporov v Mecu.

Gospodarske vesti.

Vinorejsko in sadjerejsko društvo v Števerjanu se je po večletnem prenehanju zopet prebudilo k novemu življenju. Gosp. France Karara, oskrbnik visokorodne gospe Taccò, mu je predsednik, in upamo, da bo društvo uspešno delovalo pod njegovim spretnim vodstvom. Pred vsem namerava napraviti ameriško trtnico in sadno drevesnico, iz katerih bodo dobivali društveniki potrebno gradivo za svoje nasade. Le složno in ustrajno naprej na potu kmetijskega napredka!

Thomasova žlindra. C. kr. kmetijsko društvo v Gorici je kupilo za prihodnjo jesen veliko množino Thomasove žlindre (žlindrina moko) in razpisuje naročbo.

Thomasova žlindra ima 16—18 odstotkov fosforove kisline, koja ima 80% raztopnosti v amoniakovi citronski in 75% drobnosti.

Kupna cena blaga postavljenega v društveno skladišče v Gorici (v bivši sladkornici) je določena na 2 gl. 78 kr. kvintal. Naročila se bodo sprejemala v društvenem uradu, dokler ne poide blago.

Blago se izroči meseca septembra ali oktobra.

Pri naročbi bo plačati na ime varščine po 1 gld. od vsacega kvintala naročenega blaga, pri izročitvi pa se bo morala poravnati kupna cena. Brez varščine se ne bo sprejemala nobena naročba.

Naročiti je najmanj po 100 kilogramov skupaj.

NB. Od vsakega naročnika, kateri ni poznan kot posestnik, se bo lahko zahtevalo uradno županstveno potrdilo, da je on zares posestnik in da množina naročenega blaga odgovarja njegovemu posestvu.

Svilodni trg. Letos so se sviloprejke pri nas obnesle še precej dobro, tudi cena svilodom se je vsled ameriških povpraševanj nekoliko zvišala. Srednja cena svilodoma je za kg. 1 gl. 50. Ali gledé trga samega se pa čujejo kolikor od strani producentov, toliko od strani kupcev hude pritožbe. Kmetije ne morejo skoraj do pravih kupcev, kajti uže na vse rano so vsi vohodi v mesto zapreženi z neko vrsto prekupčevalcev, ki se stoje iz najsumljivejših ekzistenc (oseb). Tam omamijo kmeta tako zelo, da si ne ve revež kako pomagati. Plačujejo mu namreč

kasneje pravim kupcem prodajajo. Zato je pa umevno, da se potem kmetije tožijo o vagi. Dogodilo se je, da je bilo pri 30 kg. 3 kg. razlike med tem, kar so ljudje doma zvagali in pa med onim, kar se jim je v Gorici zvagalo. Mestni magistrat je dal sicer prilepiti po mestnih oglih velike ogle, v katerih je pretil, da bode strogo kaznoval vsak nered v tem pogledu. No, strogost ostala je le na papirju, kajti sami italijanski kupci trdijo, da niso videli še nikjer na svetu takih neredov, ki se pred očmi mestnih organov dogajajo, kakor v Gorici.

Za zboljšanje domače govede uvaja naše c. kr. kmetijsko društvo vsako leto plemenske bike in sicer po vsiti eno leto za tolminsko stran Belance, drugo leto za Kras, vipavsko dolino, goriško okolico, Brda in kanalski okraj unterwaldenske plemenjake, tretje leto pa Fribaržane za deželno ravan. Ker je že dve leti zaporedoma zaprta švicarska meja za izvažanje unterwaldenske živine, sklenilo je kmetijsko društvo, opustiti to pasmo in nadomestiti jo s sorodno tirolsko iz zgornje inške doline, katera ima enako dobre, če ne še boljše lastnosti od one ter se lahko dobiva, ne da se prekora čijo državne meje. Letos septembra meseca pošlje društvo veččaka živinozdravnika na Tirolsko, da nakupi primerno število takih bikov, pa tudi nekoliko čistokrvnih brejih junic ali mladih krav, ki se razdeli med razumne živinorejce zgoraj označene obširne pokrajine v namen, da se zaplodi in ohrani v deželi čistokrvna pasma, kakršna ugaja kmetijskim razmeram dotične strani.

Bike bo društvo podeljevalo po znanih navadnih pogojih, junice pa za polovico kupne cene s pogojem, da se ohranijo skozi pet let, da se oplemenjajo samo z društvenimi bikovi in da se ves zarod ohrani za lastno rejo, ali pa vsaj za rejo v dotičnem okolišču. — Komur je kaj mar za zboljšanje domače govede, naj se pobriga za stvar in naj poda dobrohotne namene kmetijskega društva.

Vinska trta je kazala in obetala letos ob cvetju nenavadno lepo, a deževje zadnje tedne je trti močno škodovalo. Rosa in plesnoba se nenavadno hitro širi ter grozi pokončati bogati zarod. Škropljenje in žvepljenje se vrši z vso vnemo, le škoda, da neugodno vreme ovira prepotrebno delo. Vinogradniki se jeze nad previsokimi cenami modre galice in žvepla, posebno pa še zato, ker niso dobili od kmetijskega društva naročenega blaga po prvotno naznanjeni zmerni ceni. C. kr. kmetijsko društvo je sicer pojasnilo krivdo v svojem glasilu, a pojasnilo je bilo presplošno, da bi je moglo naše ljudstvo prav razumeti. Izreka se splošna želja, da bi društvo moralo ostro in brezobzirno nastopiti proti krivcem. O priliki morda pojasnimo vso zadevo v podrobnosti.

VABILO

občnemu zboru

Slovenskega Alojzijevejšča

dne 17. julija t. l. ob 10. uri popoldne v zavodu Via Ponte Isonzo 7.

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo duhovneve prefekta za 1898-9.
2. Poročilo blagajnika za 1898-9.
3. O pripravljavnici v zavodu
4. Morebitni predlogi.
5. Volitev odbora.

V Gorici, dne 4. julija 1899.

Dr. Jos Pavlica,
t. l. predsednik.

NB. Osebnih vabil ne bomo izdajali za takrat.

Ivan Katnik

gostilničar pri

ZLATEM KRIŽU

Kapucinska ulica h. št. 2

Priporoča se slavnemu občinstvu v Gorici in z dežele na mnogobrojen obisk. — Toči pristna bela in črna vina, ter postreže vsak čas prav z okusno pripravljenimi jedmi.

Ed. Pavlin

v Gorici

v Nunski ulici št. 10.

nasproti gostilne „Belega Zajca“ usoja priporočiti preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo nagrobnih vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm, šopkov za nove maše in poroke, voščenihi sveč, mrtvaških oblek, rakev vsake velikosti, zlatin črk, lesenih stajal za palme, zlatih loncev, svilenih travkov vsake širjave in barv, črno rumenih, trobojnih bisernih vencev, papirja (manšete) za izdelovanje cvetlic.

Belega in črnega papirja in zlatih nog za vakve, zlata za olepšanje.

Vse po najnižjih cenah.

Opozarjam tudi da tiskam črkeno derilo in sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela.

Špedicijska poslovnica

Gaspar Hvalič v Gorici

v ulici Morelli 12

se toplo priporoča Slovincem

v Gorici in z dežele.

ima zaprt voz za prevažanje pohištva.

Anton Kuštrin

v gosposki ulici št. 23. v hiši

g. dr. Lisjaka.

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino raznih potrebščin n. pr.: kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portoriko in druge. — Olja: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. — Petrolij v zaboju. — Sladkor razne vrste. — Moko številko 0, 1, 2, 4, 5. — Več vrst rajza. — Mljiveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. — Razpošilja blago na vse kraje. — Cena primerna. — Postrežba točna.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Trgovina z jedilnim blagom

G. F. Resberg v Gorici,

v Kapucinski ulici št. 11

ter podružnici na Kornu št. 2

priporoča to-le blago:

Sladkor — kavo — riž — mast — poper — sveče — olje — škrob — ječmen — kavino prinos — moko — gris — arobne in debele otrobe — turšico — zoh — sol — moko za pitanje — kis — žreple — cement, bakreni vitrijol itd.

Zaloga pristnega dalmatinskega žganja na debelo ter pristnega črnega in belega vina,

NAZNANILO.

Podpisanec uljudno priporoča slavnemu občinstvu, posebno častiti duhovščini, uradnikom, učiteljem, sploh gosposkemu, delavskemu in kmečkemu stanu, posebno pa novoporočencem

svojo bogato zalogo vsakovrstnega pohištva,

podob na platno in šipe z različnimi okvirji, ogledala vsake velikosti ter preproge za okna. Različne stolice iz trsa in po nemškem slogu, posebno za jedilne sobe. Blazine na strune in afriške trave z zimami in platnom na izbiri ter razne tapetarije. Sprejema naročila od priproste do najfineje jedilne, spalne in posetne sobe od prvih mizarskih mojstrov, posebno od odlikovane Črnigoveje delavnice v Gorici.

Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, priskrbijo se po izberi cenikov v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

Nadejaje se obilega obiska iz mesta in dežele, belježim z odličnim spoštovanjem

ANTON BREŠČAK,

Gosposka ulica šte. 14 (Via Signori N. 14).

NOVA ZALOGA.

1. Mošnički za denar od 10 kr. navzgor, listnice (Briefaschen), tabačnice, žepnice za smodke in svalčice (cigarete).
2. Žepni nožiči od 15 kr. navzgor.
3. Umetnih cvetlic obstojni deli in svilen papir.
4. Pergamenten papir za zavijanje masla, pravi po 70 in 90 kr. kil.
5. Sv. podobne, tudi s slovenskim napisom v polah in prirezane, 100 od 30 kr. navzgor.
6. Vpisovalne knjige raznovrstne velikosti in debelosti od 4 kr. do 12 gl. komad.
7. Molitveniki (mašne knjige) od 12 kr. do 4 gl. komad.

Sicer pa so v zalogi raznovrstne pisarniške in šolske potrebščine po tekmovalnih (konkurenčnih) cenah.

Za naročila priporoča se najuljudneje

G. Likar.

Gorica, dne izdanega lista.

Ivan Doljak

kovač in mehanik

v Gorici, Gledališka ulica 17.

Vpeljava luči „Acetilen“ po najnovejših sistemih kakor tudi vodovodov, pump itd. Izviseje točno in solidno ter jamči vsako delo, katero izvrši v najkrajšem času. Ima zalogo vseh k tej stroki spadajočih potrebščin.

(Priporočen od vodstva „Šolskega doma“ radi dela tam izvršenega).

Priporoča se najtopleje slavnemu občinstvu v mestu in na deželi.

C. kr. privil. kroji vsakateremu razumljivi kroji obleke vsake mode. Dobivajo se

v moji zalogi Cinguli, mašne kupe zavrtulice za čestito duhovščino.

C. kr. privil. kroji vsakateremu razumljivi kroji obleke vsake mode. Dobivajo se

M. POVERAJ

trgovec na Travniku šte. 22 I. nadst.

Bogata zaloga vsake vrste blaga, gotovih oblek, perila in vseh spadajočih priprav za obleke vsakega stanu.

Novo blago došlo za spomladansko in letno sezono iz avstrijskih in angleških tovarnov. Dobivajo se novi patentirani hlačniki na pasih; ni treba več gumbov, tele hlačniki so jako pripravniki.

Sprejemajo se naročila za izdelovanje oblek, tudi za dame fineje vrste po vsakateri zahtevajoči modi.

Kdor ukupi pri meni blago mu je prosto dati delati kjer hoče, ker pri meni je delo nekaj dražje, ker se šiva večinoma z rokami. Blago in izdelane obleke so tako po ceni da ceneje ni mogoče zahtevati. Obleke za dečke od 3 do 10 let stanejo 1 gld. 50 kr.

Odlikovan fotografski atelier

A. Jerkič

v Gorici — Travnik št. 11.

prevzema vsa v fotografsko stroko spadajoča dela. Krasno dovršene fotografije v naravi večini 10 15 gld. po vsaki poslani fotografiji; družinske in druge skupine, razglede.

Manjše fotografije od 1-3 gld. 6 komadov z neprekosljivo, umetniško dovršenostjo izdelane na vse mogoče papirje, na porcelan, žido, platno itd.

Razglednice, lepše kakor vse dosedanje 20-25 gld. tisoč.